

Tíz éve foglalkoznak klímaterápiával a jósvalői Béke-barlangban

A kezeléssel kapcsolatos tapasztalatok

Dr. KISS EMIL bányá-főorvos (Nógrádi Szénbányák, Salgótarján) — DR. KIRCHKNOPF MÁRTON kórházi főorvos (Városi Kórház, Ózd) — Dr. SZOBOSZLAY FERENC bányá-főorvos (Borsodi Szénbányák, Miskolc)

Szerzők 10 éven át végeztek klímaterápiás gyógykezelést tüdőasztmás és idült légúti betegségben szenvedő bányászokkal a jósvalői Béke-barlangban.

Szerzők beszámolnak a kezeléssel elért eredményekről és ezek alapján az új klímaterápiás gyógykezelés kiterjedtebb alkalmazását és e célra a barlang közelében szanatórium létesítését javasolják.

1959-ben az észak-magyarországi szénbányászati trösztök, nevezetesen az Ózdvidéki-, a Borsodi-, a Nógrádi-, valamint a Mátraaljai Szénbányászati Trösztök igazgatói és Szakszervezeti Bizottságai, nemkülönbén a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének elnöksége a legnagyobb megértéssel fogadták dr. Kirchknopf Márton, ózdi belgyógyászati osztályvezető főorvos javaslatát, miszerint kíséreljék meg a bányász dolgozók sorában oly nagy számban előforduló tüdőasztmás és idült hörghurutos betegek gyógykezelését a jósvalői Béke-barlangban.

Kirchknopf dr. ezen javaslatát Jakucs László barlangigazgató ösztönzésére tette, aki közölte, hogy a Béke-barlang levegőjének összetétele azonos a németországi Klutert barlang levegőjével, ahol a világháború alatti légítámadások elől védelmet keresők azt tapasztalták, hogy a barlangban tartózkodásuk alatt tüdőasztmás betegségükben javulás állt be.

A Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete, szintúgy az észak-magyarországi szénbányászati trösztök a javaslatot teljes erkölcsi és anyagi támogatásuk felajánlásával fogadták és lehetővé tették, hogy évről évre mind több bányászbeteg részesülhessen gyógykezelésben. Tekintélyes anyagi áldozat vállalásával biztosították a jelenlegi gyógykezelés szintjes folyosón való kényelmes megközelíthetőségét, a folyosó és barlangtermek világítását, ügyeletes orvosi helyiség és külszíni kúrafolyosó létesítését és végül 31 ágyas bányászüdülő felépítését. Ezen létesítmény életrehívása óta évenként hat, háromhetes gyógykúrát szervezhettünk, melyeknek keretében csoportonként 30 bányász betegnek s velük egyidejűleg 20 önként jelentkező hazai és külföldi nem bányász betegnek biztosítottunk és biztosítunk gyógykezelési lehetőséget.

A Béke-barlang jelenlegi nívóra történt fejlesztését és üzemben tartását a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete és az észak-magyarországi szénbányászati trösztök megbízásából a Borsodi Szénbányászati Tröszt, illetve Vállalat látja el. Az 1965-től szerveztet megindított gyógykezelések szervezését és közvetlen lebonyolítását pedig a Vállalat megbízásából, üzemi főorvosuk vezetésével három tagú „Intéző Bizottság” végzi, állandó kúraorvosi szolgálat biztosításával.

A betegek előzetes kivizsgálásában éveken keresztül a szénbányászati trösztök, illetve vállalatok üzemi főorvosai, valamint az Ózdi Városi Kórház,

annak belgyógyászati osztályvezető főorvosa nyújtottak segítséget. 1969. év tavaszától az Edelényi Járási Tüdőgyógyintézet kapott és vállalt hivatalos patronáló szerepet, ami a beutalt bányász betegek kúra előtti és kúra utáni intézeti kivizsgálásának lehetőségét biztosította.

A gyógykezelések 10 éves eredménye, valamint a napjainkig elért fejlődés együttesen eredményezte azt, hogy az Egészségügyi Minisztérium a Béke-barlangot 1969 októberében hivatalosan gyógybarlangnak ismerte el.

Gyógybarlangunkat a jelenlegi körülmények között évenként tavasztól őszi idény-jelleggel tartjuk üzemben. Évenként hatszor biztosítunk 50 beteg részére három hetes kúralehetőséget, mely beteglétszám napi 2 kúracsoport szervezésével kettőszerezésre emelhető.

A napi gyógykezelés 5 órás barlangi tartózkodásból, nyugágyakon töltött fekvő kúrából áll, amit kedvezően egészít ki Jósvalő vidékének egészséges külszíni klímája.

A gyógybarlang klímavizsgálatait 10 éven keresztül dr. Bíró Zsigmond orvoskandidátus végezte (I. 1. táblázat).

I. táblázat

A Béke-barlangban végzett klimatológiai vizsgálatok eredményei

(dr. Bíró Zsigmond adatai)

1. A relatív nedvesség átlagérték százaléokban	99,9
2. Az átlagos hőmérséklet °C-ban	10,44
3. Száraz kataérték	8,51 katafok
4. Nedves kataérték	14,9 n. katafok
5. A levegő széndioxid-tartalma tf%-ban	1,25
6. A levegő kalcium-ión tartalma mg/m ³	1,47
7. A levegő baktérium tartalma. Csi-raszám normál petricsészen	
Ágárlemez	11,3
Vérágarlemez	21,0
Csokoládéágár	13,0
Endo	—

Betegeink állapotát részben tüdőgyógyintézeti, részben kúraorvosi kórtörténeteken és dekurusz lapokon regisztráljuk.

Gyógybarlangunk 1959. és 1969. évek közti 10 éves múltjából 760 bányász és 587 nem bányász, összesen 1347 kúraesetről számolhatunk be. Betegeink közül többen 2—3 éven keresztül is éltek a gyógykezelés lehetőségével.

Tapasztalataink szerint a barlangkezelés első napjaiban a betegek többségénél rosszabbodás lép fel, ami az első hét végére oldódik; a légszomj és rohamok enyhülnek, a felkőhögés könnyebbé válik, majd a második hét folyamán a súlyosabb panaszok nagyobb többségben megszűnnek.

Betegeinknek a gyógykezelést követő 6—8 hónap elteltével kérdőíveket küldünk s azokon keresztül

kériünk és kapunk tájékoztatást az egészségi állapotunkban beállt változásról. A kérdőívek révén 1219 esetben kaptunk választ. Ezek szerint tartósan javult 391 fő (32%); pár hónapra javult 447 fő (39%); a kúra alatt javult 198 fő (16%); nem javult 160 fő (13%). A köhögés 880 esetben, a légszomj 23 esetben csökkent. A kúra alatt gyógyszer-szedéstől mentessé vált a betegek 2/3-a.

Dr. Kiss Emil és Ködmön István átvizsgálták a Nógrádi Szénbányánál 44, a kúrán részt vett betegük segélyezési lapját. Megállapították, hogy a kúra előtt betegeink 3031 táppénzes napot vettek igénybe, kúra után pedig 522 napot, tehát 2509 nappal kevesebbet. Ezzel emelkedett dolgozónk keresete, ennyi nappal csökkentettük az idült légzőszervi megbetegedések miatt kieső táppénzes napok számát. Ha az egy főre eső táppénzt átlagban napi 80 Ft-nak vesszük, akkor ez 200 720 Ft táppénzmegtakarítást jelent.

Ha figyelembe vesszük, hogy a 2509 munkanap mögött termelés is van, akkor a kúráztatásra fordított összeg bőven megtérül.

Miben látjuk a gyógykúra kedvező hatását az idült légúti megbetegedésekben?

A kalcium-ion mennyisége négy-ötszöröse a *Klutert* barlangban talált értéknek. Ezek az alveolusokig jutva csökkentik a tüdőszövet gyulladásai készségét. A barlang levegőjének emelkedett széndioxid-tartalma fokozza a légzés mélységét és számát. A barlang levegője *Cauer* felfogása szerint allergén-mentes kamrának tekintendő.

Hajós Károly professzor szerint a barlangok egyenletes, hűvös hőmérséklete és páratelt levegője bizonyos idült légúti bántalmakra jótékony hatású.

Kérdő és Grubich szerint az időjárási frontbetörések alkalmával a görcskészség fokozódik és ez a barlangban hiányzik. A barlangi tartózkodás megnyugtató a vegetatív idegrendszert, a lobos izgalmi stádiumban levő nyálkahártyákat, a váladékot felhígítja, a kiürítést elősegíti.

Mindezek a vélemények, valamint a betegek által észlelt kedvező tapasztalatok bizonyítják a gyógykúra kedvező hatását.

IRODALOM

- [1] Kirchknopf Márton dr.—Bíró Zsigmond dr.—Ágoston Béla dr.: Idült légúti betegségek barlangi klimatériája. A Bányaeegészségügy egyes kérdései. III. kötet. 405. old. Kiadta a Nehézipari Minisztérium Ipargazdasági és Üzemszervezési Intézete. Budapest. 1968.
- [2] Ágoston Béla dr.—Bíró Zsigmond dr.—Hajós Károly dr.—Kirchknopf Márton dr.—Vadász Gyula dr.: A légzőszervi betegségek barlangtherápiája. Orvosi Hetilap. 109. évf. (1968). p. 640.
- [3] Dr. Martin Kirchknopf—Dr. Siegmund Bíró: Die Ergebnisse der Speleotherapie der Luftwegserkrankungen in der Friedenhöhle (A légúti betegségek barlangi gyógykezelésének eredményei a Békebarlangban) Geographia Medica Hungarica. 1968. 3. füzet, p. 30.
- [4] Dr. Martin Kirchknopf—Dr. Siegmund Bíró: Vysledky speleoterapie ochoreni dychacich ciest v jaskyni Mieru. (A légúti betegségek barlangi gyógykezelésének eredményei a Békebarlangban). Symposium pre Speleo. Mikroklima-Chemia a Mikrobiologii. Zbornik Vichodoslovenskeho Muzea v Kosiciach. 1968. p. 13. (A barlangi mikroklima, kémiai és mikrobiológiai kongresszus. A Kelet-szlovákiai Múzeum kiadványa. Kosice, 1968 p. 13.)

Külföldi hírek

A világ széntermelésének növekedése

A Szovjetunió szénbányászati minisztere Borisz Bratszenko nyilatkozatában megállapította, hogy a világ széntermelése növekedni fog és ez alól a Szovjetunió sem kivétel.

Jelenleg a Szovjetunióban folyamatban levő földalatti és külszíni művelésű szénbányák üzembeállítása után az évi termelés 150 mill. t-val fog emelkedni. A már üzemben levő bányák rekonstrukciója után a termelés további évi 80 mill. t-val fog növekedni.

Kb. 10 éve a Szovjetunió első helyen áll világviszonylatban a széntermelés terén és 1969. évben túllépte a 650 mill. t/év termelést (496 mill. t fekete-szén és barnaszén, 160 mill. t lignit).

Az USA Bányászati Hivatala által kiadott jelentés is azt állapítja meg, hogy a világ szénbányászatának termelése növekszik. Az 1968. évi termeléshez képest mintegy 50 mill. t-val (+1,6%) volt magasabb a termelés 1969-ben (2292 mill. t fekete- és barnaszén, 843 mill. t lignit, összesen 3135 mill. t szén).

Az USA termelése közel konstans. 1969-ben 11,5 mill. t feketeszen, 540,4 mill. t barnaszén és 4,8 mill. t lignit volt a termelés.

Lengyelországban az 1968. évi 142 mill. t fekete- és barnaszén, valamint 30 mill. t lignit termeléssel szemben 1969-ben 148 mill. t fekete- és barnaszén, 33 mill. t lignit volt az évi termelés.

Említést érdemel az a tény, hogy Japán 1969. évi széntermelése megközelítette az évi 50 mill. t-t, míg Kínának a becsülhető évi termelése 358 mill. t volt.

A román bányásznapi alkalmából közzétett cikkében dr. Bujor Almasan miniszter vázolta Románia széntermelésének adatait. Ezek szerint az 1970. évi 23,0 mill. t széntermeléssel szemben 1975-re 37,4 mill. t termelés van előírva. Ezen belül a feketeszen termelése 8,1 mill. t/év-ről 11,6 mill. t/évre, a barnaszén és lignit termelése 14,9 mill. t/év termelésről 25,8 mill. t/év termelésre fog emelkedni a tervek szerint.

(Revista Minelor 1970. 7. sz. p. 278—79. és 1970. 8. sz. p. 281.)

Szendrey Zoltán

Bővítik Anglia szénbányászatát az Északi-tenger alatt

Az Északi tenger angol partjainál nemcsak a földgáz, hanem a szén is ipari jelentőségű. A Durham-i part előtt kb. 8 km-re 550 millió t-ra becsült szénvagyron van, amelynek lefejtése jelenleg megfontolás tárgyát képezi.

A 2,5 milliárd £-t képviselő szén feltárásánál az elkövetkező öt évben 4—6 millió £ beruházásra lenne szükség. A fő cél az előfordulás csaknem felét jelentő 200 millió t koks-szén leművelése.

Kutatófúrások szerint az egész 550 millió t a parton levő aknákból lenne leművelhető. Durham körzetében eddig is 6 millió t/év koks-szén termeltek. A bányák vágatrendszere négy kilométerre nyúlik be a tenger alá.

[Europ. Inform-büro für Kohlenfragen, 8. k. (1970) 7. sz., p. 10.]

H. F.